

stilling levende og fængende. Børn vil i hvert fald ikke forstå ret meget af den. Der er desuden for lidt baggrundsskildring. Hvad f. eks en åndsmagt som kirken har betydet gennem tiderne, og hvorledes den har virket i middelalderen, der ligger de fleste læsere så fjernt, får man intet indtryk af.

Men een perle har bogen. Det er Arne Niensens afsnit »Vort mål«. Hans emne er knastørt. Men under hans behandling er det blevet friskt og levende. Det kunne overhovedet ikke gøres bedre. Afsnittet er skrevet for børn, men netop derfor forståeligt også for voksne læsere uden særlige forudsætninger.

Som skolebog for børn og ganske unge er Vendsysselbogen næppe anvendelig. Snarest må bogen opfattes som en indledning til læsningen af de mere specielle sogne- og byhistorier. Bogens temmelig tørre fremstilling vil dog nok afskrække de fleste.

Eet er dog sikkert. Fremtidige bidragydere til en hjemstavnsbog vil af Arne Niensens behandling af sproget kunne lære, hvorledes man skriver i bedste forstand populært.

Carl Lindberg Nielsen.

Træk af Vinding sogns historie. Udgivet af Vinding kommune. Redigeret af Holger Axø og Johs. E. Tang Kristensen, 1954. 241 s.

Forsigtigt har redaktørerne af den foreliggende bog om Vinding sogn ved Vejle kaldt den »Træk af Vinding sogns historie«. Formentlig er det sket i bevidstheden om, at kildematerialet til Vinding sogns historie langtfra er udtømt. Bogen bygger nemlig i meget ringe grad på direkte benyttelse af arkivalier. Indirekte er andres udforskning af arkivalisk materiale, som det foreligger behandlet i bøger og afhandlinger, kommet bogen til gode, ikke mindst gælder det J. J. Ravns bog om »Holmans og Elbo Herreder«, der ikke er noget ringe arbejde, og som citeres flittigt. Man kunne nok have ønsket, at i det mindste en kilde som Holmans herreds tingbog, der går tilbage til 1661, var blevet gennemgået. Det er dog ikke sket. Hvor betydningsfuldt inddragelse af arkivalisk materiale i undersøgelserne er, fremgår klart af overbibliotekar Johs. E. Tang Kristensens interessante behandling af sognestyret, der bl. a. bygger på sogneforstanderskabets, sognerådets og fattigkommissionens sager, og lige så sikkert er det, at lærer Holger Axø's afsnit om Vinding fra 1570'erne til vor tid er blevet noget tyndbenet, fordi forfatteren på grund af unkladelse af arkivstudier ved for lidt om sit sogn. Med nogen undren ser man denne forfatter under gennemgangen af sognets gårde erklære, at der savnes oplysninger om adskillige ejendomme på Vinding mark og ved Vindingland, da de er blevet frasolgt de gamle gårde, før de nuværende matrikelsnumre blev indført. De savnede oplysninger kunne formodentlig nok være fremskaffet gennem skøde- og panteprotokoller. Medens forfatterne i det væsentlige har ladet arkivernes skatte ligge, har de til gengæld forstået at øse af den mundtlige tradition og bruge øjnene. I den forbindelse må man med hæder nævne Holger Axø's afsnit »Fra besættelsestiden«. Som bogen nu en gang er formet, er den, sine mangler til trods, slet ikke blevet nogen dårlig bog. Den har nemlig den store dyd, at den er læselig. Det gælder endog afsnittene om Vinding sogns geologiske forhold og sognets oldtid, to emner, der i sognehistorier plejer at være temmelig ulæselige, men under Olaf Aastrups behandling er blevet både klare og behageligt kortfattede. I det hele taget har forfatterne heldigt undgået den fare, som truer lokalhistorikeren, at fordybe sig altfor meget i detaljer og petitesser,

der tynger og knuger fremstillingen. Bogen giver, som titlen siger, kun *træk* af sognets historie, der er ikke tale om en udtømmende behandling. Den er et velskrevet rids, som utvivlsomt vil være til glæde for sognets beboere.

Carl Lindberg Nielsen.

Aage Brask: Tordrup og Marsk Stigs Slægt. Fra Stormandsborg til Husmandsbrug. (Borgens Forlag, 1953). 168 s.

Godsejer Aage Brask har gennem godt en halv snes år udgivet 5 bøger om sin slægt og dens jordbesiddelser. Den sidste af disse bøger handler om Tordrup i Ørum sogn, Galten herred, en mils vej fra Randers. Med stor grundighed gennemgår forfatteren denne gamle stormandsborgs historie fra middelalderens dage til vor tid. I det 14. århundrede tilhørte gården først den yngre Stig Andersen Hvide (den berømte Marsk Stigs sønnesøn) og senere dennes broder og hans efterslægt. Dette tilhørsforhold giver anledning til en meget indgående behandling af Marsk Stigs slægt. Kilderne er ikke talrige; men her som altid viser det sig, at det netop er de perioder, hvor kilderne flyder sparsomt, og vanskelighederne derfor er størst, der har Brasks hovedinteresse. Gennemgangen af Marsk Stigs historie (derunder mordet i Finderup kirkegade) og hans efterslægt fylder de to trediedele af bogen og vidner om forfatterens skarpsindighed. I begyndelsen af det 15. århundrede kom Tordrup i kronens eje, hvor den forblev i omtrent halvtredie hundrede år. Den blev senere erhvervet af den første greve Mogens Frijs og fik navnet Frijsenvold. Der blev af godset oprettet et baroni, senere et stamhus, der atter ophævedes 1798. Derefter blev gården udparcelleret og siden yderligere udstykket til husmandsbrug. En del af Frijsenvold blev til hovedgården Christianslund, der nu tilhører bogens forfatter. Herfra må denne have fået sin interesse for den gamle borgs historie. Let læst er bogen visselig ikke. Fortolkningen af de middelalderlige aktstykker er ingen let kost. Men bogen er et smukt vidnesbyrd om, hvad en mand, der har den nødvendige historiske ildhu, formår at udrette, om end bosat fjernt fra arkiver og biblioteker. Den er af interesse for enhver, der beskæftiger sig med Randers-egnens historie.

Carl Lindberg Nielsen.

Jens Abildtrup: Slægten Abildtrup II. En herredsfogedslægt ca. 1475—1700. Samt nye oplysninger om slægten Hvid i Abildtrup Nedergaard 1487—1800. 123 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1951).

Selvejerslægten Bjødstrup 1380—1740. Biografiske skildringer samt oplysninger om de indgiftede slægter Barfod og Fastrup. 123 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1952).

Søren Kierkegaards tipoldefader, handelsmand Jens Andersen og hans slægt på Astrupgaard. Biografier. 72 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1952).

Vestjydske bondeliv i 1600'erne. Kulturhistoriske skildringer. 96 s. (Eget forlag, Nørre Nisum, 1953).

Det kan være svært at tilføre slægtshistorie, der spænder over lange åremål, træk, der aftvinger andet end leksikalsk interesse. Lærer Jens Abildtrup har i sine sidste bøger ærligt prøvet at fremlægge almenstof; men den næsten uoverskuelige mængde af navne og forbindelser udgør en alvorlig tyngde, og det til trods for, at f. eks. børnerækken er anbragt bagest i de enkelte afsnit.